

Sygn. akt VI U 1151/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2018 r. w Bydgoszcy

na rozprawie

odwołania: E. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 15 marca 2018 r., znak: (...)

w sprawie: E. Ś.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu E. Ś. prawo do renty socjalnej od dnia 1 grudnia 2017 r. na stałe,
- 2) stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

(...)

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił E. Ś. prawa do renty socjalnej, albowiem zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 24.11. 2010 r. nie jest on całkowicie niezdolna do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony wskazując, że jego schorzenia skutkują uciążliwymi dolegliwościami uniemożliwiającymi podjęcie pracy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, wskazując, że komisja lekarska nie stwierdziła całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Na wstępie trzeba zauważyć, że renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu

na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki lub nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. W ustępie 2 wskazano, że osobie, która spełniła warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała, bądź renta socjalna okresowa – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosując odpowiednio (w myśl art. 5 i 15) m.in. art. 12-14 tej ustawy. Zgodnie więc z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (ust. 1). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Zgodnie natomiast z treścią art. 13 ust. 1 ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji (pkt 1); możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (pkt 2).

Ubezpieczony E. Ś. złożył ponowny wniosek o rentę socjalną 15.12.2017 r. (poprzedni wniosek został załatwiony przez organ rentowy negatywnie a ubezpieczony nie składał odwołania od decyzji ZUS-u. Zarówno lekarz orzecznik, jak i komisja lekarska ZUS stwierdziły, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia (...)r., wydanym w sprawie VII U (...)ubezpieczony został zaliczony do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym (z powodu padaczki oraz upośledzenia umysłowego), stwierdzając, że niepełnosprawność ubezpieczonego ma charakter trwały. Wyrok ten oparty został o opinię biegłych psychologa, psychiatry, neurologa i specjalisty medycyny pracy, którzy rozpoznali u ubezpieczonego organiczne zaburzenia nastroju i osobowości u osoby z upośledzeniem umysłowym lekkiego stopnia w dolnej granicy oraz padaczkę z napadami nieświadomości.

Okoliczności bezsporne

W celu zweryfikowania ustaleń dokonanych przez organ rentowy Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy o specjalnościach: psychologa, psychiatry i neurologa.

Biegli w opinii z dnia 3.08.2018 r. stwierdzili u ubezpieczonego następujące schorzenia:

1. Organiczne zaburzenia nastroju i osobowości u osoby z upośledzeniem umysłowym lekkiego stopnia (dolna granica)
2. Padaczkę z napadami nieświadomości

Na podstawie przeprowadzonych badań sądowo-lekarskich i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach sprawy biegli stwierdzili, że stan zdrowia ubezpieczonego powoduje jego całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy zarobkowej - trwale od dnia złożenia wniosku o rentę. Naruszenie sprawności organizmu powodujące tą niezdolność powstało, zdaniem biegłych przed 18 rokiem życia.

Przebieg zaburzeń u ubezpieczonego, zdaniem biegłych, ma charakter przewlekły, w czasie ulegało natomiast zmianie nasilenie poszczególnych objawów. Biorąc pod uwagę obraz kliniczny zaburzeń u badanego - nasilenie i częstość objawów, dotychczasowy przebieg choroby, obecny stan zdrowia - biegli stwierdzili, że pomimo systematycznego leczenia nie osiągnięto stabilnej poprawy funkcjonowania. Biegli podkreślili, że ubezpieczony już w szkole podstawowej został zakwalifikowany do kształcenia specjalnego. Obserwuje się u niego trwale deficyty poznawcze oraz zaburzenia w sferze afektywno-behawioralnej. Powodują one znaczne trudności w organizowaniu

codziennego toku zajęć, w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Występujący u badanego deficyt funkcji poznawczych oraz zaburzenia współwystępujące spowodowały niepowodzenie w osiągnięciu oczekiwanego poziomu kompetencji społecznych i aktualnie w znacznym stopniu ograniczają społeczne dostosowanie zawodowe ubezpieczonego.

Biegli wskazali, że ubezpieczony jest leczony z powodu padaczki. Napady padaczkowe stanowiące zasadniczy przejaw tej przewlekłej choroby są zjawiskiem nagłym, mimo systematycznej terapii nadal występują u ubezpieczonego. Biegli powołali się na fakt, że u badanego od dzieciństwa istniała niepełnosprawność sprzężona (padaczka oraz upośledzenie umysłowe). W związku z tym, że w przypadku chorób układu nerwowego wieku rozwojowego, podstawowym wyznacznikiem niezdolności do pracy jest poziom przystosowania w środowisku społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności zawodowej biegli stwierdzili, że badany nie jest zdolny do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy bowiem u badanego występuje uszkodzenie struktury i funkcji organizmu, które powoduje znaczne ograniczenia i dezorganizację funkcjonowania indywidualnego i społecznego oraz narastające nieprzystosowanie zawodowe. W opinii biegłych, występujące u badanego ograniczenia dotyczące zatrudnienia wskazują na brak możliwości aktywizacji zawodowej w ramach otwartego rynku pracy (w standardowych warunkach i wymaganiach pracy zarobkowej). Praca w przypadku ubezpieczonego może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społeczno-zawodowej (np. udział w warsztatach terapii zawodowej (WTZ), zatrudnienie w zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ)). Nie ma, zdaniem biegłych, podstaw do rokowania istotnej poprawy stanu zdrowia ubezpieczonego, a w związku z tym do przyznawania renty czasowej.

dowód: opinia biegłych sądowych lekarzy z dnia 3.08.2018 r.

Po zapoznaniu się z wydaną przez biegłych opinią, organ rentowy wniósł do niej zastrzeżenia, w których wskazał, iż nie podziela opinii biegłych sądowych o trwałej całkowitej niezdolności do pracy dla celów renty socjalnej. Ubezpieczony z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, co potwierdzają również biegli sądowi, nie leczy się w PZP, nie rozpoznano u niego poza deficytem intelektualnym zaburzeń stanu psychicznego. Podczas badania przez Komisję Lekarską w składzie ze specjalistą neurologiem i po analizie dokumentacji nie stwierdzono całkowitej niezdolności do pracy. Podczas tego badania kontakt słowny z ubezpieczonym był dobry, odpowiedzi logiczne, nastrój obojętny. Współistnieje padaczka z krótkotrwałymi, rzadkimi napadami pod postacią włączeń. W ocenie Komisji Lekarskiej powód może wykonywać prace fizyczne z uwzględnieniem przeciwwskazań jak dla padaczki, co nie uzasadnia całkowitej niezdolności do pracy. Deficyt intelektualny pod postacią upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim oraz padaczka z rzadkimi napadami nie uzasadnia całkowitej niezdolności do pracy. Zdaniem organu rentowego zasadne jest wnioskowanie o przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłych.

Sąd podzielił w całości opinię wydaną przez biegłych sądowych lekarzy. Jest ona wyczerpująca, logiczna i zgodna z zakresami fachowej wiedzy medycznej, w związku z czym nie ma podstaw do jej podważenia. Biegli lekarze sądowi są doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadają schorzeniom ubezpieczonego. Opinie wydali po zapoznaniu się z dokumentami leczenia i po przeprowadzeniu właściwych badań. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, występujące u ubezpieczonego schorzenia, powodują całkowitą niezdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Pogląd biegłych o występowaniu u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy znajduje także potwierdzenie w orzeczeniu Sądu Rejonowego w B. z dnia (...)r., wydanym w sprawie (...)na mocy którego ubezpieczony został zaliczony do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym na stałe, w oparciu o opinię biegłych.

Trzeba też podkreślić, że ubezpieczony już w szkole podstawowej został zakwalifikowany do kształcenia specjalnego. Występują u niego trwałe deficyty poznawcze oraz zaburzenia w sferze afektywno-behawioralnej, co potwierdzili biegli w swojej opinii. Te zaburzenia powodują znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć, w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Występujący u badanego deficyt funkcji poznawczych oraz zaburzenia współwystępujące spowodowały niepowodzenie w osiągnięciu oczekiwanego poziomu kompetencji społecznych i aktualnie w znacznym stopniu ograniczają społeczne dostosowanie zawodowe ubezpieczonego.

U ubezpieczonego od dzieciństwa istnieje niepełnosprawność sprzężona (padaczka oraz upośledzenie umysłowe). Sąd Okręgowy za słuszny w tym przypadku uznaje wniosek biegłych, że w przypadku chorób układu nerwowego wieku rozwojowego, podstawowym wyznacznikiem niezdolności do pracy jest poziom przystosowania w środowisku społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności zawodowej. Zdaniem Sądu Okręgowego, ubezpieczony z powodu stwierdzonego rozpoznania lekarskiego i występujących sprzężonych ze sobą schorzeń nie jest zdolny do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy. Występujące u ubezpieczonego uszkodzenie struktury i funkcji organizmu, powoduje trwałe ograniczenia i dezorganizację funkcjonowania indywidualnego i społecznego oraz narastające nieprzystosowanie zawodowe a stan taki w przypadku ubezpieczonego nie ulegnie poprawie, co kategorycznie przesądziła biegli.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie Sąd uznał, iż ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy, spełnia więc warunki określonych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. Zastrzeżenia organu rentowego stanowiły w istocie polemikę z prawidłowymi wnioskami biegłych i wynikały z odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego dokonanej przez lekarzy ZUS. Dlatego Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku organu rentowego o dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii uzupełniającej, bowiem prowadziłoby to do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania sądowego.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

W punkcie 2. wyroku stosownie do treści art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS Sąd orzekł o odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu w niniejszym wypadku organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej niezbędnej okoliczności do wydania decyzji. Ubezpieczony na etapie postępowania przed ZUS przedstawił wszystkie niezbędne dokumenty pozwalające ustalić stopień jego niezdolności do pracy oraz jej charakter – biegli dysponowali bowiem tą samą dokumentacją medyczną. Wydanie nieprawidłowej decyzji w tej sprawie było następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie, dokonanej przez organ orzecznicy ZUS, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych. W konsekwencji taki błąd powoduje odpowiedzialność organu rentowego.

SSO Ewa Milczarek